

УДК 330.341:338.246.8(477)

Карпенко А.В.

д-р екон. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Повномасштабне військове вторгнення росії 24 лютого 2022 р. захлинулося під тиском протистояння патріотичного консолідованого українського суспільства і попри прогнозоване швидке падіння легітимної влади продовжує давати гідну відсіч ворогу. Сьогодні Україна продовжує зазнавати втрат від агресії рф, проте попри первинну роль військового протистояння та знищення ворога, витіснення його за межі території держави, суттєве значення займає й економічний фронт. Підтримка армії та наступне відновлення України можливе лише за умов модернізації економіки та інноваційних змін, ефективного використання різних ресурсів і людського капіталу [1, с. 13]. Для економіки важливим є формування консолідованих осередків, які б за рахунок синергії забезпечували швидке економічне зростання при оптимальному

споживанні різних ресурсів. Дієвим прикладом ефективного економічного зростання є використання практики індустріальних парків, які забезпечують збалансований сталий регіональний розвиток.

Індустріальні парки сприяють ресурсоефективності, залученню інвестицій, забезпеченню збалансованого регіонального розвитку територій, оптимальної реалізації економічного потенціалу територіальних громад, реформування системи місцевого самоврядування та децентралізації Підприємства, які функціонують на спільній території шляхом промислового симбіозу та системою управління ресурсозбереженням підвищують економічні, екологічні та соціальні показники своєї діяльності, забезпечують досягнення максимального рівня ефективності економічної активності, збалансованості та соціально-економічного розвитку підприємств та територій [2, с. 32; 3, с. 32, 40].

Історія створення індустріальних парків в Україні започатковувалась ще у 2011 р., проте цей механізм більш ефективного функціонування економіки залишається не використаним і до сьогодні. Враховуючи поточні реалії Уряд України суттєво зацікавлений у прискоренні створення та розвитку індустріальних парків, оскільки багато з них перебувають на початковій стадії розвитку, не отримують достатньої уваги відповідних громад у регіонах та не дають можливості потенційним учасникам отримати доступ до якісних пропозицій щодо розміщення своїх виробничих потужностей.

Прийнятий у 2012 р. Закон України «Про індустріальні парки» до сьогодні включає вже 8 редакцій, які передбачали збільшити переваги даної форми залучення інвестицій та запровадити практику їх активізації. Зокрема, у 2022 р. з метою стимулювання ініціаторів створення індустріальних парків і відповідного підприємницького середовища у законодавстві було прийнято ряд змін [4]:

- надається повна або часткова компенсація відсоткової ставки за кредитами (позиками) на облаштування та/або здійснення господарської діяльності у межах індустріальних парків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- надаються кошти на безповоротній основі для облаштування індустріальних парків та/або забезпечення будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водото- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для створення та функціонування індустріальних парків у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- здійснюється компенсація витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

- надаються податкове та митне стимулювання відповідно до законодавства (звільнення від податку на прибуток резидентів на 10 років за умови наявності статусу учасника зареєстрованого індустріального парку

протягом цього періоду; звільнення від оподаткування ПДВ ввезення нового устаткування та комплектуючих для власного використання; встановлення пільг на податок на нерухомість та земельний податок на території ІП (за рішенням ОМС) [5; 6]).

У 2023 р. ініціативи уряду щодо розвитку індустріальних парків продовжились, що підтверджується ухваленим 24 лютого 2023 р. Розпорядженням КМ України «Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки», за якою передбачалося дорожня карта стимулювання створення індустріальних парків у різних територіальних громадах через створення сприятливого середовища для діяльності бізнесу [7].

Станом на лютий 2023 р. в Україні зареєстровано 61 індустріальний парк, у 40 з них було обрано керуючі компанії та лише у 18 є учасники та інші суб'єкти. І хоча за 2022 р. до Реєстру індустріальних парків було включено дев'ять нових, ці результати залишаються доволі скромними. Причини криються в значній невизначеності майбутнього, яка пов'язана з військовими діями. Особливо складною є ситуація в прифронтових регіонах (Запорізька, Сумська, Харківська тощо), де невизначеність щодо безпеки змушує відкладати питання про індустріальні парки на післявоєнні періоди. Крім того, значною проблемою залишається відсутність повноцінного розуміння бізнесом послідовності стимулюючих реформ в економічній системі країни. Адже тривалі протиріччя в економіці України щодо формування сприятливих умов для підприємницької діяльності й привабливого інвестиційного клімату, нерозвиненість інфраструктури та відсутність необхідних ресурсів для фінансування розбудови індустріальних парків спричинили високий рівень недовіри, який шкодить швидкому запуску створеного механізму стимулювання їх запуску. Суттєвою перешкодою у створенні індустріальних парків є великі та тривалі капіталовкладення, а також необхідне залучення великої групи стейкхолдерів. В умовах значного виснаження ресурсів і незрілого розуміння підприємцями важливості консолідованих дій стримує розвиток ефективних бізнес-об'єднань та індустріальних парків. Обґрунтування ефективності використання практики індустріальних парків має набути більш системного характеру на державному та суспільному рівні через широке залучення іноземного досвіду, щоб продемонструвати визначені пріоритети та переваги, забезпечити механізми їх реалізації в національній економіці.

Отже, індустріальні парки є перевіреним часом та міжнародним досвідом механізмом індустріалізації економіки, який сприятиме відновленню та модернізації вітчизняної промисловості на інноваційній основі за рахунок ефективного використання різних ресурсів в межах моделі «циркулярної економіки» і синергії людського капіталу, забезпечення збалансованого сталого регіонального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Грешта В. Л., Карпенко А. В. Стратегічне інноваційне лідерство Національного університету «Запорізька політехніка» у Запорізькому регіоні. *Сучасні тренди соціально-економічних перетворень та інтелектуалізації суспільства в умовах сталого розвитку* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Запоріжжя, 10 листопада 2022 р. / Національний університет «Запорізька політехніка». Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка» 2022. С. 13–15.

2. Ляшенко В. І., Трушкіна Н. В. Інституційні засади створення та функціонування індустриальних парків на рівні територіальних громад в умовах децентралізації та смарт-спеціалізації. *Управління економікою: теорія та практика*. 2020. С. 32–67.

3. Шевчук Н. А., Процюк Ю. Д. Методичні підходи оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства в економічному парку. *Economic synergy*. 2022. Iss. 4. С. 32–41.

4. Про індустриальні парки: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення 18.03.2023).

5. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 18.03.2023).

6. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 18.03.2023).

7. Про схвалення Стратегії розвитку індустриальних парків на 2023-2030 роки: Розпорядженням КМ України № 176-р від 24 лютого 2023 р. Стратегія розвитку індустриальних парків на 2023-2030 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#n9> (дата звернення 18.03.2023).